

Формування сприятливого інноваційного середовища в Україні

Слатвінський М. А., к. е. н., доцент

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Необхідність переходу до інноваційної економіки в Україні визнається не тільки в науковій сфері та урядом, але й усвідомлюється більшістю господарюючих структур та населенням. Зазначене обумовлює визначеність довгострокової мети економічного розвитку України, якою є, перш за все, технологічна модернізація промисловості на інноваційній основі.

Однак на практиці перехід до згаданої моделі проходить дуже повільно, перебуваючи більше на стадії теоретичних дискусій та обґрунтувань, на стадії формування готовності до переходу, ніж практичної реалізації. Причиною цього є також недостатня сформованість інноваційного середовища в Україні.

З боку держави в інноваційній сфері була проведена значна робота, зокрема, в частині законодавчого та нормативно-правового забезпечення інноваційної діяльності, реалізації різноманітних програм інноваційного розвитку створено розгалужену інституційну інфраструктуру.

На даний час є діючими близько 100 законодавчих та нормативно-правових актів щодо інноваційної діяльності органів влади різного рівня.

Сформовано в Україні широке коло основних державних інституцій, покликаних сприяти інноваційному розвитку – Науково-дослідний інститут правового забезпечення інноваційного розвитку, Державну інноваційну небанківську фінансово-кредитну установу «Фонд підтримки малого інноваційного бізнесу», Державний комітет України з питань науково-технічного та інноваційного розвитку, Інститут інноваційних технологій і змісту освіти, Українську державну інноваційну компанію та інші.

Протягом 2012 року на державному рівні, як можна визначити на основі матеріалів КМУ, діючими залишалось 96 цільових комплексних програм, з яких близько 40 % мають наукові частини, однак рівень державного

фінансування інноваційної діяльності, хоча й збільшився порівняно з попереднім періодом, залишався недостатнім – 224,3 млн. грн. в 2012 р.

Однак, всі проведені державою заходи не принесли відчутних позитивних змін, в тому числі і головної умови для успішного використання наукового потенціалу країни – утворення сприятливого інноваційного середовища – не було забезпечено.

Крім того, для формування інноваційного середовища необхідне здійснення кваліфікованого опосередкованого керування даним процесом, що має базуватися на належному інформаційному забезпеченні, чого, однак, не здійснено, за виключенням вказівок поліпшити його.

Формування сприятливого інноваційного середовища передбачає також створення у суб'єктів інноваційної діяльності бажання займатися нею, що обумовлюється їх потребами, на характер яких можна впливати лише створюючи сприятливі умови для розробки та впровадження інновацій, а саме: необхідне ресурсне забезпечення (фінансове, наукове, інформаційне, кадрове); отримання доступу до необхідних знань (за рахунок отримання освіти та підвищення кваліфікації, вивчення досвіду здійснення інноваційної діяльності); законодавче забезпечення (регулювання конкурентного середовища, заходів державної фінансової підтримки та стимулювання, охорони інтелектуальної власності).

Виходячи із ситуації, яка склалася із формуванням сприятливого інноваційного середовища, необхідне удосконалення підходів до фінансування відповідних заходів та, загалом, інноваційної діяльності шляхом розробки окремих положень процедури складання програм утворення сприятливого інноваційного середовища: визначити нормативні вартісні показники впливу кожного заходу щодо утворення сприятливого інноваційного середовища на підсумки інноваційного розвитку країни; розробити одно-, п'яти- та десятирічну програми формування та розвитку сприятливого інноваційного середовища, що мають затверджуватись ВРУ із встановленням для кожного заходу кількісних показників щодо обсягів робіт, послідовності виконання, сум

зазначеного гарантованого фінансування; розробити алгоритм уточнення показників програм при відхиленнях зростання економіки від наміченого; складання програми розпочати тільки після затвердження всіх науково-дослідних робіт, спрямованих на визначення вартісних характеристик і вибору моделей розрахунків; передбачити форми матеріальної та адміністративної відповідальності виконавців за якість та своєчасність виконання.

Для поліпшення інформаційного забезпечення управління утворенням сприятливого інноваційного середовища необхідно уточнити систему показників статистичної звітності з урахуванням методики Інноваційного табло ЄС та потреб опитувань і разових обстежень; дослідити методи аналітичної обробки даних про інноваційну діяльність, що використовуються у країнах ЄС; організувати освоєння програмного забезпечення для аналітичної роботи; забезпечити оперативний доступ користувачів до розподілених баз даних Інтернету, обчислювальних центрів центральних органів управління, Державної служби статистики України, Академії Наук, міністерств і відомств, органів територіального управління України з інформацією про стан інноваційної діяльності, і, зокрема, про стан інноваційного середовища.

Отже, вирішення проблем у формуванні сприятливого інноваційного середовища можливе шляхом удосконалення алгоритму і процедури складання і виконання програм його формування, особливо в частині підвищення фінансової дисципліни, а також на основі доопрацювання системи необхідної статистичної інформації відповідно до методики, використовуваної при складанні Інноваційного табло ЄС, та потреб опитувань і разових обстежень, методичних засад її аналітичної обробки та доступу до неї. Крім того, потрібне створення у суб'єктів інноваційної діяльності належної мотивації до неї через відповідне законодавче і ресурсне забезпечення, та отримання можливостей доступу до необхідних знань.